

Голові спеціалізованої вченої ради Д 26.129.01
в Академії муніципального управління МОН України

ВІДГУК

офіційного опонента доктора наук з державного управління, професора Діденко Ніни Григорівни на дисертаційну роботу Червякової Ольги Володимирівни «Розвиток механізмів трансформації державного управління в контексті суспільних змін», подану до захисту на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління в спеціалізовану вчену раду Д 26.129.01 в Академію муніципального управління МОН України

Ступінь актуальності обраної теми дослідження, зв'язок із науковими програмами, темами.

Актуальність теоретико-методологічних досліджень наукової проблеми розвитку механізмів трансформації державного управління в контексті суспільних змін визначається необхідністю пошуку ефективних методів управління суспільством з застосуванням синергетичних підходів в умовах інтенсивної самоорганізації у соціально-політичному та соціально-економічному середовищах країни.

Для розв'язання проблеми спроможності системи державного управління виробляти зразки ефективних рішень та дій застосування методів теорії складності та теорії самоорганізації, проектування зміни якості соціальної і державно-управлінської систем на основі теорії самоорганізації постає як важливе теоретико-методологічне та технологічне завдання теорії та практики державного управління.

Дисертаційна робота пов'язана з науково-дослідною роботою кафедри регіонального розвитку та місцевого самоврядування Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України.

Ступінь обґрунтованості сформульованих у дисертаційній роботі наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна

Відповідно до мети дисертаційного дослідження автором розв'язано актуальну наукову проблему, що полягає у теоретико-методологічному обґрунтуванні та розробленні науково-практичних рекомендацій щодо розвитку механізмів трансформації державного управління в умовах суспільних змін.

Ознайомлення з дисертацією, авторефератом і публікаціями О.В. Червякової дає підстави стверджувати, що сформульовані автором наукові положення, висновки та пропозиції є в достатній мірі обґрунтованими, базуються на застосуванні комплексу загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, зокрема таких як: системний підхід (для виявлення суб'єкт-об'єктних державно-управлінських відносин між органами державної влади та суспільними сферами, галузями і відносинами), синергетичний

Вхідн. № 315
15.06.2016 р.

підхід (виділено та проаналізовано цикл державного управління, що реалізує такі відносини на засадах самоорганізації), експертне оцінювання пріоритетних напрямів удосконалення процесів та механізмів самоорганізації в системі державного управління тощо.

Достовірність висновків і наукових положень дисертації підтверджується використанням законодавчих і нормативно-правових актів України, офіційних даних, фінансової та статистичної звітності Державної служби статистики України, інших міністерств і відомств. У дисертаційній роботі автор посилається на 448 джерел наукової літератури, 12 з яких викладено іноземними мовами.

Джерельною базою дослідження дисертації стали теоретичні, методичні розробки вітчизняних і зарубіжних учених, результати монографічних досліджень, аналітичні матеріали, наукові публікації, матеріали науково-практичних конференцій, у яких дисертанткою взято участь.

Структура дисертаційної роботи є логічною та послідовною. Матеріал викладено відповідно до плану роботи. Загальні висновки дисертації та висновки за розділами ґрунтуються на результатах проведеного дослідження та відображають зміст викладеного матеріалу. В цілому можна констатувати їх аргументованість та завершеність.

Одержані результати дисертаційної роботи містять наукову новизну, яка полягає в наступному.

В дисертації *вперше* виділено парадигму розвитку механізмів трансформації державного управління в умовах суспільних змін як теоретико-методологічну модель у вигляді дисциплінарної матриці з чотирма рівнями; обґрунтовано підхід до розвитку механізмів трансформації державного управління (стратегічних, програмно-цілевих, нормативно-правових, ресурсних) в контексті суспільних змін з застосуванням основних чинників дисипативної самоорганізації соціальних систем.

У роботі *вдосконалено* методологічний підхід до аналізу та оцінювання станів системи державного управління, який застосовує чинники дисипативної самоорганізації соціальних систем.

У роботі *дістали подальшого розвитку* виділення основних трансформаційних тенденцій державного управління в контексті суспільних змін; положення теорії антикризового управління у частині застосування чинників дисипативної самоорганізації до кризових (нестабільних) ситуацій в державному управлінні; введення у науковий обіг понять «механізми трансформації державного управління» та «розвиток механізмів трансформації державного управління в контексті суспільних змін».

Теоретичне та практичне значення наукових результатів дослідження

Теоретичне значення результатів дослідження полягає у: визначенні сутності наукової проблеми розвитку механізмів трансформації державного управління в контексті зовнішнього та внутрішнього векторів суспільних змін (розділ 1); встановленні умов функціонування та розвитку системи

державного управління в контексті її самоорганізації (розділ 2); дослідженні підходів до науково обґрунтованого розвитку механізмів трансформації державного управління, аналізі вітчизняних стратегій суспільного розвитку з урахуванням чинників самоорганізаційної спроможності (розділ 3); обґрунтуванні напрямів та тенденцій розвитку програмно-цілевих механізмів трансформації державного управління в умовах суспільних змін (розділ 4); експертному оцінюванні та визначенні пріоритетних напрямів вдосконалення процесів та механізмів самоорганізації в системі державного управління; урахуванні гендерних особливостей такого оцінювання (розділ 5).

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що представлені висновки та пропозиції наукового дослідження використовуються у роботі:

– Комітету з питань європейської інтеграції Верховної Ради України при розробці висновків щодо відповідальності законопроектів міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та створення державної політики у цій сфері (довідка б/н від 12.01.2016);

– Національної комісії, що здійснює регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, для врахування чинників впливу на процеси формування державної політики, стратегічного планування та управління, програмно-цільового проектування; організації управлінських та регуляторних процесів, зокрема у сфері інформаційно-комунікативних технологій; розроблення та застосування нових технологій, економічного використання ресурсів, створення умов, необхідних для реалізації управлінських впливів (довідка № 01-4431/18 від 04.07.2014);

– Центру адаптації державної служби до стандартів ЄС Національного агентства України з питань державної служби при розробці навчально-методичних комплексів з підвищення рівня професійної компетентності керівників державної служби та працівників служб персоналу державних органів (довідка № 91/0/94-14 від 10.09.2014 р.);

– Інституту законодавства Верховної Ради України при аналізі сучасних закономірностей розвитку законодавства України та в рамках поточного аналізу ефективності механізмів застосування чинного законодавства. Окремі висновки та пропозиції дисертаційного дослідження дали можливість впровадження інноваційної методології аналізу законопроектів та удосконалення наявних механізмів формування стратегії державної правової політики в Україні (довідка №22/786-1-15 від 03.12.2015);

– навчально-наукового інституту післядипломної освіти Національного університету біоресурсів і природокористування України під час підготовки слухачів освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» спеціальності «Державна служба», розробки концепції навчальних дисциплін «Публічне управління», «Управління ресурсами», «Антикризове управління», «Прийняття державно-управлінських рішень»; підготовки навчальних посібників із зазначених дисциплін, зокрема: «Теоретичні засади державного управління», «Основи адміністративного менеджменту»;

проведення досліджень за напрямком наукової роботи кафедри державного управління (акт № 281/06-08 від 17.06.2014).

Повнота викладу основних результатів дисертації

Основні результати дисертаційної роботи опубліковано в 53 наукових працях, у тому числі в одноосібній монографії, розділі колективної монографії, 26 статтях у наукових фахових виданнях України з державного управління, 5 статтях у закордонних наукових виданнях за напрямом дослідження, 4 статтях в інших наукових виданнях, 16 тезах матеріалів конференцій.

Загальний обсяг публікацій автора за темою дослідження – 16,8 д.а. Результати дисертаційного дослідження оприлюднені на міжнародних та всеукраїнських наукових та науково-практичних конференціях, конгресах, форумах.

Оцінка ідентичності змісту автореферату та основних положень дисертації

Опубліковані наукові праці та автореферат достатньо повно відображають результати проведених наукових досліджень. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації. В авторефераті не виявлено інформації, яка відсутня в дисертаційній роботі. Автореферат за структурою та технічним оформленням відповідає стандартам.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Незважаючи на те, що дисертаційне дослідження проведено в цілому на належному науково-теоретичному рівні, окремі його положення є дискусійними та потребують уточнень. У цьому контексті доцільно зробити такі зауваження та пропозиції до дисертації.

1. У позиції новизни «дістали подальшого розвитку» до положень теорії антикризового управління (с. 11) не включені кризи впливів та виконання. в той же час, відсутність або несуттєвість впливів та виконання часто призводять до суттєвих проблем у системі державного управління.

2. У розділі 1.1. при аналізі розвитку механізмів трансформації державного управління в контексті суспільних змін як наукової проблеми надано анотований аналіз дисертаційних досліджень з державного управління. Вважаємо більш доцільним було б визначити основні підходи та принципові розбіжності у наукових дослідженнях з даної проблематики.

3. У розділі 1.2.-1.3 при аналізі дисертаційних розвідок в галузі «Державне управління» бажано виявити ті групи досліджень, їх основні здобутки та невирішені проблеми, які мають пряме відношення до механізмів трансформації державного управління та мають розглядатися з позицій синергетичної теорії.

4. У розділі 3.1 при аналізі трансформаційних тенденцій державного управління в умовах суспільних змін доцільно було б показати, яким чином впливає на них згідно синергетичній парадигмі хвилеподібний характер управлінських процесів, коли в дисипативних системах фази зростання упорядкованості чергуються з фазами посилення хаосу. При цьому

може відбуватися як інтеграція і підйом управлінської системи, так і її розлад і падіння

5. На стор. 175, рис. 3.2. наведено вектор трансформаційних тенденцій державного управління в умовах суспільних змін. На нашу думку, доцільно було б виділити соціокультурний напрям (традиції, цінності, етнос культури, менталітет, соціокультурна ідентичність), що має значний вплив на державне управління в Україні в сучасних умовах.

6. На стор. 214 вказано, що автором проведено аналіз чинної вітчизняної стратегії економічного та соціального розвитку й вона враховує, «хоча й безсистемно, основні чинники впливу на самоорганізаційну спроможність системи державного управління України». Бажано уточнити, що мав на увазі автор, вказуючи на безсистемність?

7. У підрозділі 4.3 наведені таблиці 4.23-4.27 (с. 266-291) з переліками нормативно-правових актів за виділеними автором п'ятьма етапами розвитку національного законодавства щодо формування та розвитку інформаційного, інноваційного, громадянського суспільства та суспільства стійкого розвитку. Ці таблиці займають багато місця, то краще було б зазначити наведені акти у списку літератури з посиланням на них у тексті цього підрозділу при аналізі зазначених етапів.

8. У дисертації (с. 230-262), здійснено ґрунтовний аналіз бюджетного фінансування програмно-цільового механізму трансформації державного управління в умовах суспільних змін, що викликає запитання, чому обрано саме період 2008-2014 роки, яким чином може змінюватися бюджетне фінансування в умовах кризи з точки зору синергетичного підходу.

Втім, виявлені в дисертації дискусійні положення пов'язані з власним баченням автором позиції та підходів до вирішення досліджуваних проблем. викладені вище зауваження і пропозиції мають переважно рекомендаційний характер, не знижують загального позитивного враження від дисертаційної роботи та можуть бути усунені в ході проведення подальших досліджень.

Висновок щодо відповідності дисертаційної роботи вимогам МОН України

У дисертаційній роботі Червякової Ольги Володимирівни наведено вирішення актуальної наукової проблеми, яка полягає у теоретико-методологічному обґрунтуванні та розробці науково-практичних рекомендацій щодо розвитку механізмів трансформації державного управління в контексті суспільних змін.

Робота виконана на належному теоретико-методологічному рівні, є цілісною та завершеною, відповідає паспорту спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління, зокрема напрямом: «теоретико-методологічні засади розроблення та функціонування механізмів державного управління: категорії, закономірності, принципи, методи, концепції, моделі, системи, класифікація», «цілі, завдання, функції держави, стратегії її розвитку як чинники формування та функціонування механізмів державного управління», «стратегічне управління, планування та цільове програмування

в діяльності органів державної влади», а також вимогам МОН України до обсягу і структури викладення матеріалу.

Дисертація є самостійною науковою працею. основні ідеї та розробки дисертаційного дослідження, насамперед ті, що характеризують наукову новизну, мету і завдання, методологічні засади й методичні підходи до їх вирішення та практичне значення одержаних результатів, належать особисто здобувачу.

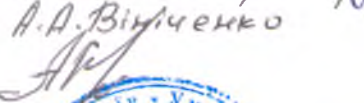
За актуальністю теми, ступенем обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, ступенем достовірності і наукової новизни, дисертаційне дослідження Червякової Ольги Володимирівни «Розвиток механізмів трансформації державного управління в контексті суспільних змін» відповідає вимогам МОН України до докторської дисертації, зокрема пп. 9, 10, 13 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 - механізми державного управління.

Офіційний опонент,

доктор наук з державного управління, професор,
завідувач кафедри державної служби та менеджменту
освіти ДВНЗ «Університету менеджменту освіти»
Національної академії педагогічних наук України

Н.Г.Діденко

Підпис Н.Г. Діденко засвідчую:

*Вчений секретар
А.А.Віниченко*

Голові спеціалізованої вченої ради
Д 26.129.01 в Академії муніципального
управління МОН України
д.держ.упр., проф. Н.О. Шевченко

ВІДГУК

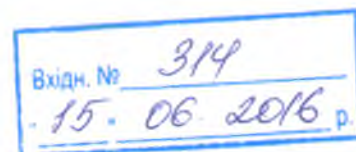
офіційного опонента доктора наук з державного управління Дегтяра Олега Андрійовича на дисертаційну роботу Червякової Ольги Володимирівни “Розвиток механізмів трансформації державного управління в контексті суспільних змін”, подану до захисту на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління в спеціалізовану вчену раду Д 26.129.01 в Академію муніципального управління МОН України

Актуальність обраної теми

На сучасному етапі розвитку в контексті європейського вибору значно підвищується увага до питань вдосконалення вітчизняного державного управління. Такий вибір супроводжується суттєвою активізацією процесів трансформації, інтеграції та глобалізації всіх сфер суспільного життя, що обумовлює значну динаміку суспільних перетворень, прискорення суспільного розвитку та постановку нових вимог і завдань державного управління. За цих умов, на часі не тільки забезпечення зростання ефективності та результативності останнього, але й підвищення якості, зокрема шляхом пошуку нових ідей, теоретичних та практичних підходів до розроблення його механізмів.

Сьогодні система і процеси державного управління не можуть не враховувати необхідність їх суттєвого оновлення. Така необхідність обумовлена урахуванням і реалізацією національних інтересів України та вимагає скоординованих зусиль усіх гілок влади у виробленні та проведенні відповідних державних стратегій та політик з урахуванням як внутрішніх, так і зовнішніх, зокрема глобалізаційних, впливів. Застосування механізмів трансформації державного управління в процесах реалізації функцій держави відповідно до нових суспільних вимог, переважно, засноване на їх доступності та наявності досвіду фахівців. Ще спостерігається суттєве технологічне відставання, в тому числі й на рівні прийняття управлінських рішень.

Таким чином, на сьогодні є надзвичайно актуальним вирішення питання щодо підвищення обґрунтованості розвитку механізмів трансформації державного управління в умовах суспільних змін, а також застосування відповідних методологічних та технологічних засобів.

Зв'язок роботи з напрямками наукових досліджень, державними та регіональними програмами

Дисертаційна робота виконувалася в межах НДР «Управління проектами регіонального розвитку» (ДР № 0112U001161), яка проводилася кафедрою регіонального розвитку та місцевого самоврядування Харківського регіонального інституту державного управління НАДУ при Президентіві України. Внесок автора полягає в розробленні методологічних положень та рекомендацій щодо обґрунтування розвитку механізмів трансформації державного управління в умовах суспільних змін.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Достовірність та новизна одержаних результатів

Наукові положення, висновки і рекомендації дисертації мають достатнє теоретичне, методологічне та емпіричне обґрунтування. Про це свідчить кількість проаналізованих здобувачем праць (448 найменування). Крім того, результати дисертаційної роботи апробовані на 16 науково-практичних конференціях.

Використання комплексу сучасних загальнонаукових та специфічних принципів, підходів, методів свідчить про високий науковий рівень проведеного дослідження, що дозволило автору розкрити теоретико-методологічне підґрунтя наукового аналізу стану та процесів розвитку механізмів трансформації державного управління, що забезпечує розробку науково-прикладних положень з впровадження цих механізмів у державно-управлінську практику.

Відповідно до мети та завдань дослідження, автором здійснено чітку постановку наукової проблеми, на вирішення якої спрямоване дисертаційне дослідження. Сформовано його концептуальну основу на основі синергетичного підходу дисипативної самоорганізації. Зокрема виділено чинники впливу на процеси самоорганізації, які застосовано для подальшого аналізу та синтезу. Запропоновано підхід для оцінювання стабільних і нестабільних станів системи державного управління, а також спрощені технологічні схеми розроблення концепції, стратегії та програмно-цільового підходу суб'єктом державного управління, в основу яких покладено принцип забезпечення самоорганізаційної спроможності розвитку. Визначено соціальний ефект від виділення чинників дисипативної самоорганізації державного управління. Виділено основні трансформаційні тенденції державного управління в контексті суспільних змін. Для верифікації отриманих результатів дослідження проведено експертне опитування. За його результатами вказано на можливість переходу до перспективної (інноваційної) парадигми розвитку механізмів трансформації державного управління в Україні в умовах суспільних змін на основі чинників самоорганізаційної спроможності. Розроблено низку науково-практичних рекомендацій.

Наукові положення, висновки та рекомендації, що відображені у дисертації, автор обґрунтовує на основі логічного викладення матеріалу, застосування відповідних посилань на джерела інформації та численних графіків, рисунків і таблиць. У висновках до розділів відображені результати дослідження конкретних питань. Розділи роботи взаємопов'язані між собою. Найважливіші результати дослідження викладені у висновках дисертації, що відповідають поставленим завданням.

Безперечною новизною роботи є, по-перше, виділення парадигми розвитку механізмів трансформації державного управління в умовах суспільних змін як теоретико-методологічної моделі у вигляді дисциплінарної матриці з чотирма рівнями, серед яких: суспільні зміни (зовнішньо та внутрішньо зумовлені); система державного управління (органи державної влади, система їх взаємозв'язку, організаційні, координуючі, регулюючі та контролюючі впливи); механізми трансформації державного управління (практичні заходи, засоби, інструменти, важелі впливу); сукупність цінностей, методів, технічних навичок (засади та засоби розвитку механізмів), а, по-друге, обґрунтування підходу до розвитку механізмів трансформації державного управління в контексті суспільних змін на засадах виділення та застосування при їх формуванні основних чинників дисипативної самоорганізації соціальних систем, серед яких ідеї, технології, ресурси, умови, впливи, менеджмент, як інтегральний чинник діяльності суб'єкта управління, та виконання, як інтегральний чинник діяльності об'єкта управління та моніторингу. Причому, наголошено, що сукупна дія цих чинників забезпечує самоорганізаційну та інноваційну спроможність розвитку системи державного управління, утвореної з органів державної влади та їх впливів на суспільство, і зумовлює перехід у новий упорядкований стан з урахуванням цілей розвитку такої системи;

Сформований на цих засадах методологічний підхід до аналізу та оцінювання станів системи державного управління відрізняється від відомих тим, що для відслідковування змін ситуаційного проблемного поля та прогнозування якості розвитку такої системи необхідно застосовувати виділені чинники дисипативної самоорганізації соціальних систем.

Серед нових наукових результатів, що отримані здобувачем, слід також відзначити поширення положень концепції дисипативної самоорганізації, запропонованої Г. Хакеном в межах науки синергетики, на систему державного управління, яка є соціальною та відкритою з великою кількістю суб'єкт-об'єктних відносин (підсистем) як базових елементів такої самоорганізації, що супроводжуються циклами управління та впливами, які здійснюються, здебільшого, незалежно від інших відносин і хаотично змінюють значення комплексних параметрів всієї системи.

На належну увагу заслуговує виділення основних трансформаційних тенденцій державного управління в контексті суспільних змін, серед яких: перехід від класичної консервативної моделі до креативної, що оперативно та інноваційно реагує на зміни у світі та в суспільстві; приведення у відповідність потребам суспільства; підвищення самоорганізаційної спроможності шляхом

кращого варіанту управління в умовах, що склалися; забезпечення збалансованості публічного управління та налагодження ефективного взаємозв'язку з населенням; підвищення ролі державної служби та служби в органах місцевого самоврядування як інформаційно-комунікативних елементів між публічною владою та суспільством.

До нових результатів також можна віднести розвиток положень теорії антикризового управління у частині застосування чинників дисипативної самоорганізації до кризових (нестабільних) ситуацій в соціальних системах, зокрема у державному управлінні, що дозволяє визначити кризи ідей, технологій, ресурсів, умов, менеджменту, виконання, а також системну кризу, яка має ознаки кількох або всіх із зазначених криз для виділення загального поля кризових ситуацій в соціальних системах, а також отримання нового соціального ефекту від виділення чинників дисипативної самоорганізації державного управління внаслідок суттєвих змін моделей поведінки осіб, задіяних в ньому.

У теоретичному плані також представляє інтерес розвиток категорійно-поняттєвого апарату державного управління шляхом введення у науковий обіг понять: - «механізми трансформації державного управління», що застосовуються для перетворення суспільства та суспільних відносин відповідно до потреб світової та вітчизняної практик; - «розвиток механізмів трансформації державного управління в контексті суспільних змін» як незворотну, спрямовану, закономірну, якісну зміну різноманітних механізмів державного управління, що являють собою практичні заходи, засоби, інструменти, важелі з реалізації управлінських рішень та організаційних, координуючих, регулюючих та контролюючих впливів відповідно до визначених цілей проведення суспільних змін та потреб світової та вітчизняної практик.

Практичне значення одержаних результатів

Результати теоретичних та практичних напрацювань дисертаційної роботи дістали впровадження, що підтверджено відповідними довідками. Причому, це стосується як органів державної влади, зокрема: Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції (довідка б/н від 12.01.2016); Національної комісії, що здійснює регулювання у сфері зв'язку та інформатизації (довідка № 01-4431/18 від 04.07.2014); Центру адаптації державної служби до стандартів ЄС Національного агентства України з питань державної служби (довідка № 91/0/94-14 від 10.09.2014 р.), такі і науково-дослідницьких організацій та вищих навчальних закладів, зокрема: Інституту законодавства Верховної Ради України (довідка №22/786-1-15 від 03.12.2015) та Навчально-наукового інституту післядипломної освіти Національного університету біоресурсів і природокористування України (акт № 281/06-08 від 17.06.2014).

Матеріали дисертаційного дослідження також обговорювалися на засіданні міжкафедральних семінарів в Харківському регіональному інституті державного управління НАДУ при Президентіві України (за місцем виконання роботи), а також в Академії муніципального управління МОН України (за місцем захисту).

Повнота викладу основних результатів дисертації

Основні результати дисертаційної роботи опубліковано в 53 наукових працях, у тому числі в одноосібній монографії, розділі колективної монографії, 26 статтях у наукових фахових виданнях України з державного управління, 5 статтях у закордонних наукових виданнях за напрямом дослідження, 4 статтях в інших наукових виданнях, 16 тезах матеріалів конференцій, серед яких 4 в закордонних виданнях. Загальний обсяг публікацій автора за темою дослідження – 16,8 д.а. Опубліковані наукові праці та автореферат достатньо повно відображають результати проведених наукових досліджень. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації

Дискусійні положення та зауваження

Визначаючи значні нові науково обґрунтовані результати, вважаємо за необхідне звернути увагу дисертанта, а також Спеціалізованої ради на певні недоліки, що містяться в роботі.

1. Дуже вдалою позицією новизни у роботі є зазначення можливого соціального ефекту від застосування її результатів у практиці державного управління (с. 11, 12). В той же час, автор не зазначив зміну моделі поведінки бізнесу, що заслуговує на увагу в контексті державної політики соціального діалогу.

2. Серед найбільш загальних чинників впливу (с. 151, 168), що визначають стан самоорганізації соціальних систем, виділено ідеї, технології, ресурси. Але ідеї можуть бути технологічними, ресурсними тощо. Потребує додаткового пояснення, про які ідеї йдеться.

3. На стор. 129 дисертації зазначено, що в основу формування концепції, стратегії та програмно-цільового підходу до діяльності суб'єкта державного управління покладено принцип забезпечення самоорганізаційної спроможності розвитку. Зазначено також, що цей принцип було визначено шляхом аналізу циклів управління як елементів дисипативної самоорганізації в соціальних системах та виділення чинників впливу в них. В той же час, не наведено визначення цього принципу.

4. У розділі 5, на нашу думку, забагато обсягу тексту (с. 298-303) займають характеристики групи експертів, залучених для опитування.

5. Дисертація переобтяжена ілюстративним матеріалом, оскільки містить 62 таблиці та 84 рисунка. Деякі з рисунків та таблиць можна було винести у додатки.

Загальний висновок

Наведені зауваження суттєво не впливають на зміст дисертації і не знижують її наукової та практичної цінності. Робота виконана на високому теоретико-методологічному рівні, є цілісною та завершеною. Вона відповідає паспорту спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління, а саме напрямом: «теоретико-методологічні засади розроблення та функціонування механізмів державного управління: категорії, закономірності, принципи, методи, концепції, моделі, системи, класифікація», «цілі, завдання, функції держави, стратегії її розвитку як чинники формування та функціонування механізмів державного управління», «стратегічне управління, планування та цільове програмування в діяльності органів державної влади».

Тема дисертації є актуальною, структура роботи – добре продуманою, матеріал викладений логічно та послідовно. Отримані у роботі наукові результати в сукупності вирішують актуальну наукову проблему, що полягає у теоретико-методологічному обґрунтуванні розвитку механізмів трансформації державного управління в контексті суспільних змін та розробці науково-практичних рекомендацій щодо їх вдосконалення. Основні результати достатньо повно викладені в опублікованих працях автора. Висновки до розділів та загальні висновки дисертації є достатньо обґрунтованими, а пропозиції мають практичну значущість. Зміст автореферату відповідає змісту дисертації та не містить інформації, що не наведена у дисертаційній роботі. Оформлення дисертації та автореферату виконано з дотриманням вимог МОН України.

Представлена до захисту дисертаційна робота Червякової О. В. “Розвиток механізмів трансформації державного управління в контексті суспільних змін” є завершеною науковою роботою в галузі державного управління, де визначено та науково обґрунтовано нові підходи та напрями розвитку механізмів трансформації державного управління в умовах суспільних змін. Вона є самостійним оригінальним науковим дослідженням, яке містить раніше не захищені наукові положення, отримані автором нові науково обґрунтовані результати в галузі науки державного управління.

Дисертація і автореферат відповідають вимогам п. 10 “Порядку присудження наукових ступенів”, а їх автор Червякова Ольга Володимирівна – заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Доцент кафедри менеджменту та
адміністрування Харківського
національного університету міського
господарства імені О.М. Бекетова,
доктор наук з державного управління

 О. А. Дегтяр

Підпис	<i>О. А. Дегтяр</i>	
Засвідчую:	<i>Маз</i> відд. кадрів <i>Кандидатський</i>	
"	"	20

Голові спеціалізованої вченої ради
Д 26.129.01 в Академії муніципального
управління МОН України

ВІДГУК

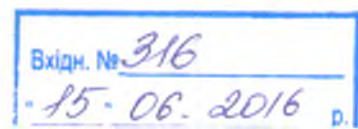
офіційного опонента доктора наук з державного управління, професора Халецької Аліни Анатоліївни на дисертаційну роботу Червякової Ольги Володимирівни “Розвиток механізмів трансформації державного управління в контексті суспільних змін”, подану в спеціалізовану вчену раду Д26.129.01 в Академію муніципального управління МОН України для захисту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

Актуальність обраної теми

Певні прорахунки під час вдосконалення та реформування системи державного управління в Україні часто пов’язуються з недосконалістю відповідних механізмів на всіх її рівнях. Саме тому, реалізуючи сучасну стратегію державного розвитку, що спирається на низку реформ різних сфер і галузей суспільства, керівництво країни приділяє особливу увагу підвищенню ефективності механізмів трансформації державного управління по всій вертикалі виконавчої влади з урахуванням як внутрішньої ситуації, так і глобалізаційних впливів, насамперед процесу європейської інтеграції країни. Виходячи з цього, актуальність вибору теми дисертаційного дослідження не викликає сумніву. Її підтверджує й той факт, що основні результати наукового дослідження за даною темою отримані при виконанні науково-дослідної роботи в межах напряму та плану діяльності Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових результатів

Основні наукові результати дисертаційної роботи добре обґрунтовані. На це вказує дотримання здобувачем чітких методик їх отримання,

ретельний аналіз значних обсягів наукової та нормативно-правової інформації за темою дослідження, застосування сучасних наукових методів аналізу і синтезу, наведення численних прикладів та ілюстрацій, визначення умов і схем застосування запропонованих методів у практичних розробках, опис тих з них, в яких здійснено апробацію цих методів. Необхідність розробки таких методів логічно обґрунтована здобувачем шляхом аналізу особливостей найбільш суттєвих глобалізаційних впливів, а також їх стратегічного, програмно-цільового та законодавчого забезпечення.

Для дисертації характерна системність викладення матеріалу, вміння виділити найбільш суттєві моменти, чітка їх аргументація. В першу чергу, показником цього є описані в пп.2.1 (стор. 97-104) концепція і загальна методика проведення дослідження, яких здобувач чітко дотримується на протязі всієї роботи. На початку роботи обґрунтовано вибір та розкрито сутність наукової проблеми, виділено та охарактеризовано зовнішній і внутрішній вектори суспільних змін, сформовано категорійний апарат дослідження.

Достовірність розроблених здобувачем підходів, методів, висновків і рекомендацій підтверджується як їх верифікацією шляхом експертного опитування із залученням державних службовців, так і їх успішною практичною апробацією в органах державної влади, наукових установах та освітніх закладах, що залучені до підготовки кадрів для вітчизняної системи державного управління.

Наукова новизна результатів дослідження

В дисертаційній роботі обрано новий підхід до вирішення проблеми, яка полягає у теоретико-методологічному обґрунтуванні та розробці науково-практичних рекомендацій щодо розвитку механізмів трансформації державного управління в контексті суспільних змін.

Виділено парадигму розвитку механізмів трансформації державного управління в умовах суспільних змін як теоретико-методологічну модель у вигляді дисциплінарної матриці з чотирма рівнями, серед яких: суспільні зміни (зовнішньо та внутрішньо зумовлені); система державного управління (органи державної влади, система їх взаємозв'язку, організаційні, координуючі, регулюючі та контролюючі впливи); механізми трансформації державного управління (практичні заходи, засоби, інструменти, важелі

впливу); сукупність цінностей, методів, технічних навичок (засади та засоби розвитку механізмів).

Застосовано підхід, за якого на систему державного управління поширено положення дисипативної самоорганізації, запропонованої видатним вченим Г. Хакеном в межах науки синергетики. Це вдалося завдяки тому, що автор побачив у системі державного управління основні ознаки такої самоорганізації, серед яких: а) вона є соціальною та відкритою; б) охоплює численні підсистеми суб'єкт-об'єктних відносин як базових елементів такої самоорганізації; в) ці підсистеми реалізують цикли управління, як реакцію на впливи; г) ці підсистеми, здебільшого, не залежать друг від друга та призводять до хаотичної зміни значень комплексних параметрів всієї системи, що притаманне дисипативним системам.

Обраний підхід зумовив отримання низки нових наукових результатів. Насамперед, був обґрунтований підхід до розвитку механізмів трансформації державного управління (стратегічних, програмно-цільових, нормативно-правових, ресурсних) в контексті суспільних змін на засадах виділення та застосування при їх формуванні основних чинників дисипативної самоорганізації соціальних систем: ідей, технологій, ресурсів, умов, впливів, менеджменту (інтегральний чинник діяльності суб'єкта управління), виконання (інтегральний чинник діяльності об'єкта управління), моніторингу, сукупна дія яких забезпечує самоорганізаційну та інноваційну спроможність розвитку системи державного управління, утвореної з органів державної влади та їх впливів на суспільство, і зумовлює перехід у новий упорядкований стан з урахуванням цілей розвитку такої системи.

Окрім цього, автором запропоновано методологічний підхід до аналізу та оцінювання станів системи державного управління, який відрізняється від відомих тим, що для відслідковування змін ситуаційного проблемного поля та прогнозування розвитку такої системи запропоновано застосовувати виділені чинники дисипативної самоорганізації соціальних систем. Також отримали розвиток положення теорії антикризового управління у частині застосування чинників дисипативної самоорганізації до кризових (нестабільних) ситуацій в соціальних системах, зокрема у державному управлінні, що дозволяє визначити кризи ідей, технологій, ресурсів, умов, менеджменту, виконання, а також системну кризу, яка має ознаки кількох або всіх із зазначених криз для виділення загального поля кризових ситуацій в соціальних системах.

В роботі виділені основні трансформаційні тенденції державного управління в контексті суспільних змін, серед яких: перехід від класичної консервативної моделі до креативної, що оперативно та інноваційно реагує на зміни у світі та в суспільстві; приведення у відповідність потребам суспільства; підвищення самоорганізаційної спроможності шляхом кращого варіанту управління в умовах, що склалися; забезпечення збалансованості публічного управління та налагодження ефективного взаємозв'язку з населенням; підвищення ролі державної служби та служби в органах місцевого самоврядування як інформаційно-комунікативних елементів між публічною владою та суспільством.

Новизна роботи призвела й до введення у науковий обіг нових категорій, а саме: «механізми трансформації державного управління», що застосовуються для перетворення суспільства та суспільних відносин відповідно до потреб світової та вітчизняної практик; «розвиток механізмів трансформації державного управління в контексті суспільних змін» як незворотну, спрямовану, закономірну, якісну зміну різноманітних механізмів державного управління, що являють собою практичні заходи, засоби, інструменти, важелі з реалізації управлінських рішень та організаційних, координуючих, регулюючих та контролюючих впливів відповідно до визначених цілей проведення суспільних змін та потреб світової та вітчизняної практик.

Суттєвим науковим результатом є визначення соціального ефекту від виділення чинників дисипативної самоорганізації державного управління внаслідок суттєвих змін моделей поведінки осіб, задіяних в ньому, а саме: для політиків – це формування державних політик з урахуванням їх впливу на самоорганізаційну спроможність системи державного управління та розвиток політичної аналітики на їх основі; для фахівців-практиків (державних службовців) – це чітке розуміння ключових проблем державного управління, підвищення рівня креативності у своїй діяльності, врахування цих чинників в процесах управлінських впливів, зокрема стратегічного управління, державної політики, національного проектування, програмно-цільового проектування, планування, кращі розуміння та організація управлінських процесів, розуміння важливості розроблення та застосування нових ідей, технологій, економного використання ресурсів, створення умов, необхідних для реалізації управлінських впливів; для освітян - це нові знання, навички та вміння щодо самоорганізації систем державного

управління, врахування цих чинників в навчальних програмах (освітньо-професійних програмах) підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та президентського резерву, врахування цих чинників при розробці освітньо-кваліфікаційних характеристик різних категорій державних службовців, при підготовці та проведенні активних форм занять (тренінгів, семінарів); для науковців – це об'єктивізація створення структур, інституцій та здійснення процесів державного управління, розвиток системи знань щодо самоорганізації систем державного управління; для громадськості – це краще розуміння сутності державного управління, можливість здійснення кваліфікованого громадського контролю, розвиток можливостей професіоналізації демократії участі.

Практичне значення отриманих результатів

На практичну цінність отриманих результатів дисертаційного дослідження вказують як проведене експертне опитування державних службовців щодо них, так і довідки та акти про їх впровадження.

Представлені висновки та пропозиції наукового дослідження використовуються у роботі: Комітету з питань європейської інтеграції Верховної Ради України при розробці висновків щодо відповідальності законопроектів міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та створення державної політики у цій сфері (довідка б/н від 12.01.2016); Національної комісії, що здійснює регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, для врахування чинників впливу на процеси формування державної політики, стратегічного планування та управління, програмно-цільового проектування; організації управлінських та регуляторних процесів, зокрема у сфері інформаційно-комунікативних технологій; розроблення та застосування нових технологій, економічного використання ресурсів, створення умов, необхідних для реалізації управлінських впливів (довідка № 01-4431/18 від 04.07.2014); Центру адаптації державної служби до стандартів ЄС Національного агентства України з питань державної служби при розробці навчально-методичних комплексів з підвищення рівня професійної компетентності керівників державної служби та працівників служб персоналу державних органів (довідка № 91/0/94-14 від 10.09.2014 р.); Інституту законодавства Верховної Ради України при аналізі сучасних закономірностей розвитку законодавства

України та в рамках поточного аналізу ефективності механізмів застосування чинного законодавства. Окремі висновки та пропозиції дисертаційного дослідження дали можливість впровадження інноваційної методології аналізу законопроектів та удосконалення наявних механізмів формування стратегії державної правової політики в Україні (довідка №22/786-1-15 від 03.12.2015); Навчально-наукового інституту післядипломної освіти Національного університету біоресурсів і природокористування України під час підготовки слухачів освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» спеціальності «Державна служба», розробки концепції навчальних дисциплін «Публічне управління», «Управління ресурсами», «Антикризове управління», «Прийняття державно-управлінських рішень»; підготовки навчальних посібників із зазначених дисциплін, зокрема: «Теоретичні засади державного управління», «Основи адміністративного менеджменту»; проведення досліджень за напрямком наукової роботи кафедри державного управління (акт № 281/06-08 від 17.06.2014).

Повнота викладу основних результатів дисертації

Основні результати дисертації опубліковані в 53 наукових працях, у тому числі в одноосібній монографії, розділі колективної монографії, 26 статтях у наукових фахових виданнях України з державного управління, 5 статтях у закордонних наукових виданнях за напрямом дослідження, 4 статтях в інших наукових виданнях, 16 тезах матеріалів конференцій. Загальний обсяг публікацій автора за темою дослідження становить 16,8 д.а. Результати дисертаційного дослідження оприлюднені на міжнародних та всеукраїнських наукових та науково-практичних конференціях, конгресах, форумах.

Опубліковані наукові праці та автореферат повністю відображають результати проведених наукових досліджень. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації.

Зауваження щодо змісту дисертації

1. Дисертант зосередив увагу і, на нашу думку, добре впорався з визначенням та узагальненням умов функціонування та розвитку системи державного управління в контексті її самоорганізації (п.п. 2.4, стор. 135-147).

Заслужує на особливу увагу наукова обґрунтованість висновків щодо комплексного застосування діяльнісного, процесного, нормативного, інституційного та синергетичного підходів для визначення внутрішніх умов функціонування суб'єкта державного управління (стор. 137). Проте цей матеріал був недостатньо оцінений автором та незаслужено залишився недоопрацьованим до певних положень новизни.

2. В роботі на стор. 158 введено у науковий обіг поняття самоорганізаційної спроможності розвитку як керуючого параметру (чинника який є інтеграційним проявом дії загальних чинників впливу на процеси самоорганізації, в тому числі ідей, технологій, ресурсів, умов, менеджменту та виконання, при критичному значенні якого соціальна система спонтанно переходить у новий упорядкований стан. В той же час, не показано роль чинників «вплив» та «моніторинг» у формуванні цього параметру.

3. Потребує пояснення, чому періодом проведення наукометричного дослідження дисертаційних розвідок у галузі науки «Державне управління» за основними напрямками зовнішнього вектору суспільних змін обрано період з 2003 по 2013 роки.

4. Позитивом роботи є дослідження гендерних особливостей можливого удосконалення процесів та механізмів самоорганізації в системі державного управління, здійсненого шляхом експертного оцінювання (стор. 331-341). Але отримані результати не знайшли належного відображення у загальних висновках до роботи (стор. 372).

Загальний висновок

Зазначені зауваження суттєво не впливають на зміст дисертації і не знижують значущості проведеного дослідження. Дисертаційна робота Червякової О.В. є самостійним та завершеним науковим дослідженням і містить наукові результати, що у сукупності вирішують важливу наукову проблему теоретико-методологічного обґрунтування та розробки науково-практичних рекомендацій щодо розвитку механізмів трансформації державного управління в контексті суспільних змін. Її зміст відповідає спеціальності 25.00.02 - механізми державного управління.

Основні положення дисертаційної роботи достатньо повно опубліковані

відповідно до вимог МОН України, зокрема в індивідуальній та колективній монографіях, у 26 статтях у наукових фахових виданнях України з державного управління, в 5 статтях у закордонних наукових виданнях за напрямом дослідження.

Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані як теоретична і методологічна основа для подальшого розвитку галузі знань «Публічне управління та адміністрування» в Україні шляхом удосконалення механізмів трансформації державного управління відповідно до вимог суспільства та з урахуванням глобалізаційних впливів.

Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації. Оформлення дисертації та автореферату здійснено з дотриманням вимог МОН України. Наукові результати кандидатської дисертації здобувача в них не використовувалися.

Дисертація Червякової Ольги Володимирівни виконана на високому теоретичному і методологічному рівнях, відповідає вимогам пункту 10 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р., № 567, а автор заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 - механізми державного управління.

Офіційний опонент:

заступник директора Інституту
міжнародної співпраці та науково-проектної
роботи Академії муніципального
управління МОН України, доктор наук
з державного управління, професор

А.А. Халецька

Підпис Халецька А.А. засвідчую
Начальник відділу кадрів Академії
муніципального управління

"___" _____ 20___ р.

А.В. Терещук